

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Impedimentis Matrimonii, Usu Et Divortio

Bosco, Jean a

Lovanii, 1685

Concl. XIII. Cognatio spiritualis Matrimonio superveniens non privat jure
petendi debitum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73448](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73448)

malitia?
Petenti te-
netur reddere.
iuxta Sanchez.
Probatur.

uterque à jure petendi cedat, & petendo delinquat; at alteri petenti tenetur reddere. Ratio, inquit, est: quia cum hæc pœna solo jure positivo infligatur, potest, illo jure disponente, moderari ac restringi. Jus autem sic moderatur, ut constat ex cap. *Si vir*, de Cognatione spirituali; ubi hunc casum æquiparat casui, quo per ignorantiam id effectum est, in quo constat, eos conjuges teneri sibi reddere.

Secunda probatio.

Præterea; quia subjungitur ibi ratio, quia malitia & fraus non debent eis patrocinari: at valde patrocinarentur, si ex ea conjuges immunitatem, ac reddendi debiti sibi invicem libertatem acquirerent; & quamquam textus, & DD. citandi loquantur de impedimento cognationis, meritò extendi debent ad impedimentum affinitatis, in quo eadem est ratio. Hæc ille.

Subdo verba d. textus, ex quibus pendet tota hæc controversia, atque simul veritas sequentis Conclusionis, quæ talis est:

CONCLUSIO XIII.

Cognatio spiritualis Matrimonio superveniens non privat jure petendi debitum.

412.
Probatur
Conclus. ex
cap. 2. de
Cogn. spirit.

Sicut jamjam dixi, veritas hujus Conclusionis, quanta quanta est, pendet à d. textu: *Si vir*, qui est cap. 2. de Cognat. spirit. sequentis tenoris: *Si vir vel mulier scienter vel ignoranter filium suum de sacro fonte susceperit, an propter hoc separari debeant?* Ecce quæstio proposita Alex. III. à Salernitano Archiepiscopo. Sequitur resolutio.

Consultationi tua taliter respondemus, quòd quàmvis generaliter sit institutum, ut debeant separari: quidam tamen humanius sentientes aliter statuerunt. Ideòq; nobis videtur, quòd sive ex ignorantia, sive ex malitia id fecerint, non sunt ab invicem separandi: nec alter alteri debitum debet subtrahere, nisi ad continentiam servandam possint induci. Ratio protinus annectitur: Quia si ex ignorantia id factum est, eos ignorantia excusare videtur: si ex malitia, eis sua fraus non debet patrocinari vel dolus.

413.
An hac Decretalis revocet cap. 1. & 2. 30. q. 1.

Hæc est novissima Decret. circa hanc materiam; adeoque ei standum, quidquid ex adverso in prioribus Decret. statutum reperiat. Et ideò notantur dicitur: *Quàmvis generaliter sit institutum, ut debeant separari.* Quæris ubi? Respondet Gloss. ibi verb. *Institutum*: 30. q. 1. c. 1. & 2. Rogas iterum; ubi aliter statutum sit? Respondet Gloss. verb. *Statuerunt*: 30. q. 1. dictum, *De eo, Ad limina.*

Pontius putat, quòd non.

Verum Pontius lib. 10. c. 6. non videt, quòd fundamento dici potuerit, prædicta jura in cap. 1. & 2. 30. q. 1. esse revocata in cap. *Si vir*, de Cognat. spirituali; cum planè, inquit, in prædictis Canonibus non agatur de isto impedimento, quando supervenit Matrimonio; sed de eo impedimento jam contracto antè Matrimonium initum.

414.

Oppositum docet Glossa d. cap. 1. in exposito *Bosco de Matrim. Pars II.*

fit. casus, dicens *Hoc cap. intelligo cum H. de Matrimonio jam contracto.* Et verb. *Vsum*, inquit: *Loquitur de conjunctis antè compaternitatem, & non de conjunctis post, prout quidam mentiuntur.* An unus ex illis Pontius? Tu cogita.

Probatio ejus rejicitur à Gloss.

Pro Pontio facit, quod in fine d. cap. scriptum est: *Scitis, quia quomodo sunt septem dona sancti Spiritus, ita sunt septem dona Baptismi à primo pabulo sacri salis, & ingressu Ecclesie, usque ad confirmationem sancti Spiritus per Chrisma.* Ab hoc ergo primo Spiritus sancti dono usque ad septimum, nullus Christianus suam commatrem in conjugem suscipere debet.

Arguitur pro Pontio.

Ergò quando immediatè antè hæc verba mandat Pontifex, ut nullo modo se in conjugio reciperent mulieres & viri, quicumque aliqua ratione susceperint natos proprios, sed separarent se, ne succedente diabolo tale vitium inoleseat. Per ly *In conjugio reciperent*, intelligit, ne inter eos celebrari posset Matrimonium; non autem, ne possent reddere debitum in Matrimonio jam contracto. Ita explicat Pontius lib. 7. c. 40. n. 12.

Quantum ad cap. 2. *Si quis filiastrum, vel filiam suam antè Episcopum tenuerit ad Confirmationem, separetur ab uxore sua, & nunquam aliam accipiat.* Iubetur (inquit Pontius lib. 10. c. 6. n. 2.) ab uxore separari, quam duxerat; quia cum ea intervenerat impedimentum, ob levatum filium illius fœminæ antè contractum Matrimonium in Confirmatione; & insuper in pœnam privatur spe Matrimonii.

415.
Explicatio cap. 2. ex cod.

Atque sic intelligendum esse textum illum, & non de impedimento illo superveniente Matrimonio contracto, videor colligere ex eo, quòd idem cap. habetur apud Ivonem p. 9. cap. 80. & quàmvis in titulo habeatur: *Ex concilio apud Venerias*: at in margine habetur: *Ex Moguntino sub Carolo Magno c. 55.* & in Moguntino de separandis illis agitur, qui cum eo impedimento contraxerant. Cui expositioni accedit Gloss. ibidem. Sic ille.

Probatur.

Hæc sunt verba Concilii Moguntini: *Nullus igitur proprium filium vel filiam de fonte Baptismatis suscipiat, nec filiolam, nec commatrem ducat uxorem, nec illam, cujus filium, aut filiam ad Confirmationem duxerit. Vbi autem factum fuerit, separantur.* Hæc, inquam, verba multum diversa sunt ab illis sup. citatis ex cap. 2. in quibus imponitur pœna non tantum separationis; sed etiam, non accipiendi aliam uxorem, de qua hic non fit mentio.

416.
An ei facti vel Concilii Mogunt.

Quod attinet Glossam; ipsam non accedere huic expositioni, nimis clarum est; hisce enim verbis proponit casum d. textus: *Dicitur hic, quòd si quis tenuerit ad Confirmationem filiam uxoris sue, quam de alio vivo habuit, debent separari; & de cetero non contrahant.* Quidam tamen intelligunt hæc duo cap. de Matrimonio contrahendo, & dicunt; quòd in hoc cap. tenet filium concubinae ad Confirmationem; & in filio concubinae posuit Beneven. hunc casum, qui mihi non placuit. Si hoc sit accedere huic expositioni, judicet æquus Lector.

Ei non accedat Gloss.

Ut ut sit, certò ex d. textu: *Si vir*, constat,

417.

N n n n 2 f a u c

Oppositum
Conclus
dum sui in
stiumum.

Postea aliter
fuit statu-
tum. I. in
Concil. Ca-
bil.

418.
Item in Con-
cil. Mogun-
tinenfi.

Idem esten-
ditur ex
Nicol. Papa

Et Ioanne
Papa VIII

419.
Baptizans
in necessita-
te filium non
privatur
jure petendi
debitum.

An sit ne-
cessitas
quando ad
est alius lai-
cus, qui po-
test & vult
baptizare.

420.

fuisse generaliter institutum, ut separarentur, si-
ve ex ignorantia sive ex scientia id contigis-
set. Verba Pontificis sunt aperissima. Peto er-
gò doceri à Pontio, ubi, si non d. c. 1. & 2?

Constat quoque ex eodem cap. *si vir*, quos-
dam humanius sentientes, aliter statuisse: ut
puta Concil. Cabilonense 2. c. 31. & refertur
30. q. 1. c. 4. *Dicitur est nobis, quasdam feminas*
desidiosas; quasdam verò fraudulentè, ut à viris se-
pararentur; proprios filios coram Episcopis ad con-
firmandam tenuisse. Undè nos dignum duximus, ut
si quæ mulier filium suum desidia aut fraude aliquâ
coram Episcopo tenuerit ad confirmandum, propter
fallaciam suam, aut propter fraudem, quamdiu vivet,
agat penitentiam; à viro tamen suo non separetur.

Idem statuitur in Concilio Moguntinenfi, in
clauetro S. Albani habito; c. 10. & refertur eâ-
dem c. 5. ibi: *si autem conjuges legitimi, unus*
aut ambo ex industria fecerint, ut filium suum de
fonte susciperent; si inuupti permanere voluerint,
bonum est: sin autem, gravis penitentia insidiatori
injungatur, & simul maneat.

Accedat Nicol. Papa, & refertur ead. c. 6. De
his qui filios suos ad Confirmationem coram Episc-
copis tenent, id est, qui filios uxoris suæ de viro pri-
ori, dum Chrismanur ab Episcopis, super se sustinent,
si in scientia (aliàs, si in scientia) sicut asseris fiat,
licet sit peccatum, non tamen usque ad separationem
conjugii puniendum est: lugeant tamen, & dignâ
penitentia hoc diluentes, Domino dicant; *Delicta ig-*
norantia nostrâ ne memineris.

Claudat agmen Ioan. Papa VIII. & refertur
ead. cap. 7. ibi: *Vnde si supradictus genitor filium*
suum corpore morientem aspiciens, ne animam per-
petuâ morte pereuntem dimitteret, sacri undâ Bap-
tismatis lavit, ut eum de potestate auctoris mortis &
tenebrarum eriperet, & in regno Christi jam regnatura-
rum sine dubitatione transmitteret, bene fecisse lau-
datur: idcirco sua uxori, sibi jam legitime sociatæ,
impunè, quamdiu vixerit, iudicamus manere conjun-
ctum: nec ob hoc contra presatas auctoritates divi-
nas aliquatenus separari debere.

Ex hoc textu Omnes admittunt, conjugii sic
baptizanti filium communem, nimirum suum,
& alterius conjugis, quamvis inde inter ipsos
oriatur cognatio spiritualis, quæ si Matrimonium
præcederet, ipsum dirimeret, minimè in-
terdicti petitionem debiti. Enimvero absque
culpa nemo iure suo privari debet, ut patet ex
cap. *Discretionem*, de eo qui cog. consang. Con-
clus. præced. adducto. Et ideo nec ille privatur
iure petendi, qui in simili necessitate baptizat
filium solius alterius conjugis; quamvis de eo
d. cap. 7. expressè non loquatur. Idem dicen-
dum est, propter eandem rationem, si conjux
jam ad fidem conversus, uxorem, quam infide-
litate tempore duxerat, baptizet, occurrente eâ-
dem necessitate.

Sed nunquid est necessitas, quando absente
Parocho, præter conjugem adest laicus, qui pos-
sit & velit baptizare? Videtur, quòd sic: nam in
d. cap. 7. quod incipit: *Ad limina*, explicatur illa
necessitas hisce verbis: *Absentia scilicet Sacerdo-*
tum, necessitate cogente.

Cæterum (inquit Sanchez sup. disp. 26. n.

2.) dicendum est, tunc non occurrere dictam
necessitatem, atque ita incurri prædictam poe-
nam. Constat: quia textus ille ponderat patrem
rectè fecisse, & ne infans absque Baptismo de-
cederet: at dum adest alius volens baptizare, pa-
ter non est culpæ immunis, nec puer eam pati-
tùr necessitatem decedendi absque Baptismo, si
à parente suo non baptizetur. Quare rectè ea
necessitas tunc intelligitur esse, quando nullus
adest, qui id munus obeat; atque ita periculum
esset, ut proles absque Baptismo obiret.

Ita præter alios, quos ibi citat Sanchez, docet
D. Bonavent. 4. dist. 42. a. 1. q. 2. in corp.
dicens: *Cognatio spiritualis potest sequi aut præce-*
dere Matrimonium. Si sequatur, generaliter verum
est, quod non potest infringere Matrimonii vincu-
lum. Sed tamen quantum ad jus solvendi debitum,
distingendum; quia hoc aut factum est necessitate,
ut puta quando parvulus est in periculo mortis, &
non est qui baptizat eum, aut ex ignorantia, aut ex
industria. In primo casu, simpliciter non amittit jus
petendi, nec solvendi. In secundo casu, similiter, si
fuit diligentia, non amittit: in tertio casu amittit jus
petendi, qui hoc facit: tamen quia non debet pecca-
tum suum alteri imputari, tenetur reddere. Ubi pro
necessitate non postulat absentiam solius Sacer-
dotis, sed simpliciter absentiam ejus, qui baptizat.

Putat tamen Sanchez sup. si infans foret in
præsentissimo mortis periculo, parens verò mi-
seratione commotus, ne absque Baptismo dece-
dat, penè indeliberatò accurreret; quamvis ad-
essent alii, qui id munus præstare possent, non
privari eum jure petendi debitum. Quia, inquit,
tantum abest, quòd delinquat, quàm potius me-
reatur. In tanta enim necessitate non vacat ad
deliberandum, & ratione urgentissimi periculi
præstat, in eam partem propendere, quæ animæ
infantis favorabilior est. Sic ille: *Quod proba-*
bile est, inquit Pontius lib. 10. c. 6. n. 5. in fine.

Interrogas Sanchium: an quòd de baptizante
dictum est, similiter intelligendum sit de suffic-
piente? Respondet n. 3. Communis DD. senten-
tia, à qua recedendum non puto, æquiparat u-
trumque casum; atque ita intelligit d. c. *Ad li-*
mina; Quia licet ad valorem Baptismi non sit
necessarius patrinus; est tamen in præcepto; &
ubi nullus adest, qui id præstet, rectè facit pa-
rens id præstando. Et quamvis in Baptismo
privato id necessarium non sit; at, ut servetur
Sacramenti significatio, præstantius est patrinum
adhiberi. Quare textus loquens de baptizante,
intelligendus est de concurrenti ad Baptismum,
ut ille rectè administretur.

Atque etiam idem probatur, nam privari jure
acquisito petendi debitum ab uxore, est poena
delicti admitti per conjugem, qui contra juris
prohibitionem filium communem, aut alterius
conjugis, baptizavit, ejusque patrinus fuit: at in
necessitate vacat culpâ, parentem esse patrinum, ut
testatur D. Tho. 3. p. q. 67. art. 8. ad 2. Abbas, cap.
si vir, n. 2. de Cognat. spirit. & alii. Ita Sanchez.

Doct. Angel. loco citato in fine sic ait: *Et ideo*
alius debet esse pater spiritualis a patre carnali, An idem do-
nisi necessitas contrarium exigat. Sed forte ceant D.
nihil Tho.

Negat San-
chez.

Consonat.
Doct. Se-
raph.

421.
Limitatio
Sanchez.

Pontius
censet eam
probabilem.

422.
Quod de
Baptizante,
idem dicen-
dum vide-
tur de suffi-
ciente, ex
Sanchez.

Probatio.

423.
An idem do-
ceant D.
nihil Tho.

nihil aliud voluit, quàm in necessitate posse ministrari Baptismum, sine alio patre spirituali à patre carnali, quod Omnes admittunt.

Et Abbas.

Porro Abbas loco cit. Nota, inquit, primò; quòd parentes carnales non debent filios proprios de sacro Fonte, vel Confirmatione levare; alius enim debet esse pater carnalis, & alius spiritualis; instante tamen necessitate, licitè parentes baptizant filios, ut in cap. *Ad limina*. Nunquid etiam licitè suscipiunt? Hoc Abbas ibi non dicit.

424.

Oppositum tenet Pontius.

Henriq. Pet. Led. Vasquez.

Quidquid sit de his Auctoribus, Pontius sup. n. 6. recedit ab hac sententia Sanchez. Quia (inquit) nulla talis patrini necessitas in Baptismo est. Cui rationi non satisfacit Sanchius. Idem nobiscum sentit Henriquez lib. 11. de Matr. c. 15. n. 11. Pet. Ledef. de Matr. q. 56. a. 1. dub. 1. in princip. Et, me præsentè, idem olim consultus respondit Compluti Gabr. Vasquez. Cùm enim jura solum agant de baptizante in necessitate, & aliàs non sit æquè necessitas actû baptizandi, & levandi vice patrini, non est, cur ad patrinum eam decisionem extendamus. Atque id verum existimo, non si quovis modo teneat ad Baptismum; sed si teneat animo patrini, in quo probo, quod docet Sanchez ibidè n. 4. Ita Basil.

425.

Quia si solum materialiter teneat baptizandum Sanchez.

Subdo verba Sanchez: Illud verissimum puto; nempe patrem, qui non ut susceptor & intendens exercere ceremoniam Ecclesiæ, sed materialiter teneret, ut posset esse infans, qui domi baptizatur, in matris ulnis, vel in lecto, aut humi, nullatenus arceri à petitione debiti. Quia non est verus susceptor, nec contrahit cognationem spirituales, nec culpæ est reus. Sic ille.

Et quia nos Disp. 2. hujus Operis Sect. 6. Conclus. 2. diximus: in privato Baptismo non posse adhiberi patrinum, consequenter dicimus, patrem in necessitate baptizantem, estò propriis manibus retinendo suscepisset, ut loquitur d. cap. *Ad limina*; nequaquam fore patrinum, quidquid ipse intendit, vel non; & idèò non contrahere cognationem spirituales; quia solum fuit materialis tēto; siquidem in solo Baptismo solemniter formaliter infans tenetur.

426.

Dicastillo opponitur Ferris.

Hinc Dicastillo disp. 9. n. 87. subscribens sententiæ Sanchii, contra Henriquez & Basilium, eò quòd in necessitate fiat absque culpa; etiam si tentio illa non sit necessaria necessitate salutis, addit statim: Idèque maximè locum habet juxta doctrinam, quam tradidimus disp. 7. dub. 30. ubi inter alia docuimus, in Baptismo privato probabilius esse, non contrahi cognationem spirituales à tenente: extra Baptismum verò privatè vix occurrit necessitas tenendi; nam quando Baptismus solemniter fit, non baptizatur quis prope- rē, & sine magno temporis spatio, quo possit adhiberi patrinus alius distinctus à parente. Sic ille.

Impugnatur Dicast.

Sed enim, dicit aliquis; etiam docuisti tract. 2. disp. 2. n. 58. quòd Can. *Pervenit*, & Can. *Ad limina* prohibeantur (parentes) esse patrini, etiam in defectum alterius, qui possit esse; munus enim patrini non est tantæ necessitatis. Quomodo ergo hic doces: quando tentio fit in necessitate, sit absque culpa? Nonne necessitas est, quando deficit alius, qui possit esse patrinus? Et tamen, secundum te, tunc prohibentur per d. Can. parentes

esse patrini. Tu cogita.

Progedior ego ad principalem difficultatem; puta, an conjux extra necessitatem scienter baptizans, aut tenens tanquam patrinus in Baptismo vel Confirmatione communè filium, aut alterius conjugis, privetur ratione illius cognationis, nimirum compaternitatis ortæ inter illū & alterū conjugē, privetur, inquam, jure exigendi debitum.

Conclusio nostra negat, eum privari. Ducitur: quia cùm hæc sit pœna, ut conjux privetur jure acquisito petendi debitum, oportet ut in jure expressa inveniatur: at nullum jus eà exprimit. Nā cap. *Si vir*, de Cognat. spirit. cui opposita sententia innititur, potius favet nobis, ibi: *Ideoq; nobis videtur, quod sive ex ignorantia, sive ex malitia* (id est scientia) *id fecerint, non sunt ab invicem separandi: nec alter alteri debitum debet subtrahere, nisi ad continentiam servandam possint induci.*

Ubi textus ille omninò æquiparat scienter & ignoranter suscipientem, & neutrum dicit posse debitum subtrahere; ergò loquitur de petitione & redditione, cum utraque permittantur ignoranter baptizanti, ut sup. vidimus.

Præterea: si alter alteri debitum non debet subtrahere; ergò uterque habet jus petendi; siquidem ex hoc jure nascitur debitum, & absque eo non subtrahitur debitum. Quod probè sciens Gloss. verb. *Debitum debet subtrahere*, interrogat: *Sed nunquid potest exigere? Potest dici, quòd ille, qui hoc fecit ignoranter, potest reddere, & exigere; quia non peccavit: qui vero scienter, satis videtur, quòd non deberet exigere, sed reddere tenetur; tamen non invenimus prohibitum in hoc casu, quòd non exigat, ergo nec nos prohibeamus.*

Sane si Pontifex solum intelligeret, ut conjux nocens non deneget innocenti debitum, petere tamen nequeat, id expressè dixisset; ut fecit cap. fin. de Fo qui cog. consang. agens de conjuge incestuoso cum consanguineo alterius conjugis, ut sup. vidimus.

Si dixeris; est eadem ratio hic, & ibi. Respondeo: argumentum à paritate non semper valet, maximè in pœnalibus, quæ restringenda sunt intrà proprietatem verborum, minimè extendenda ultra eam; jam autem cognatio spiritualis nullatenus comprehenditur, aut intelligitur nomine affinitatis. Deinde; non est hic eadem ratio, propter excessum malitiæ, quæ reperitur in adulterio incestuoso, merito punibilis majori pœnâ.

Atque hanc sententiam vocat Sanchez sup. n. 6. satis probabilem: quàmvis ipse n. 7. adhæreat oppositæ tanquam probabiliori. Ducitur ex ratione textus: *Si vir*; nam verbis sup. relatis pro nobis actutum subjungitur: *Quia si ex ignorantia id factum est, eos ignorantia excusare videtur: si ex malitia, eis sua fraus patrocinari non debet.*

Ex qua ratione Abbas sup. n. 5. sic arguit: Suffinetur hoc conjugium, ne fraus doloso patrocinetur: sed quoad privandum istum jure suo, fraus ista non patrocinatur, sed potius obest. Unde litera in hac ratione habuit solum respectum, ut conjugium non separetur ex toto. Fateor, quòd litera præcedens innuit contrarium, dū dicit: *Nec alter alteri debet debitum subtrahere*: sed

N n n n 3 intel.

427.
Probat
Conclus.
Primò.

428.
Secundò.

429.
Objectio
Solvitur.

Oppositum
Conclus. docet Sanchez.
Probatio.

Abbas.

intelligo, quod sciens non debet ignoranti debitum subtrahere: vel intelligitur indistinctè respectu ignorantium.

430.
Occurritur
objectioni.

Nec obstat, si dicatur; Christum excepisse solam causam fornicationis, ut in cap. 2. sup. de Conjug. leprof. quia ut dicit Glossa, notanter in cap. Nosse, 30. q. 1. illud est verum quoad repellendum uxorem à domo propria, & à cura sua; sed quoad debitum subtrahendum, multi casus inveniuntur, citrà fornicationem. Ita Abbas, ut patet, nobis oppositus.

Hæc sententia caret solido fundamentis.

Verùm absque solido fundamento, five ex jure, five ex ratione. Fateor, plures textus pro eo adferuntur, ut cap. 1. & 2. 30. q. 1. sed jam correctæ sunt, inquit Sanchez sup. Similiter cap. Nosse, 3. ead. Nosse desideras, utrum mulier, qua viri filium ex alia femina genitum de sacro Fonte levaverit, postmodum possit cum eodem viro copulari. Et infra. Ergo si non ex consensu utriusque conjugis hoc factum esse probatur, non fraudentur invicem, sed revertantur in idipsum.

Ubi Gloss. verb. Non fraudentur, inquit: Ille sâmen, qui levat filium suum de sacro Fonte, perdit jus exigendi, sicut ille, qui fornicatur cum altera. Sed nunquid si talis petat debitum, debet usor ei reddere? Dicit Hug. quod sic, licet ille peccet petendo, & est arg. pro ipso 33. q. 5. Manifestum, extra de jurejurando, Debitores. Idem dicit de illis, qui voverint ad tempus; sed si perpetuè voverissent, secus esset, ut 33. q. 5. Quod Deo. Tu dicas, quod statim ipso facto perditum est jus exigendi, licet per sententiam Ecclesia non sit ablatum jus; & cum non habeat alter jus petendi, nec reliquus dare tenetur vel solvere; quia ubi nulla est petitio, ibi nulla est mora, ut ff. de Verb. oblig. Si pupillus

431.
An cap. 3.
30. q. 1. et
favent.

Cæterum ex dicto cap. Nosse, Adversarii existimant, à contrario sensu colligi, contrarium esse dicendum, ubi ex consensu utriusque id factum est; scilicet, fraudentur invicem, nec revertantur in idipsum: & proinde idem dicendum erit, quando alter sciens & prudens id fecit; nempe, ut privari debeat jure exigendi.

Negat Sanchez.

Sed (inquit Sanchez sup.) nil facit hic textus, qui est Nicol. I. qui floruit anno 858. teste Genebrardo: & ita correctus est per d. c. si vir, quod est ex Alex. III. qui vixit anno 1156. teste Genebrardo.

432.
Virum bene
probatum ex
e. 7. 30. q.
1. Negat
Sanchez.

Adducitur etiam cap. Ad limina, 30. q. 1. ubi deciditur, conjuges separandos non esse propter Baptismum filio à parènte collatum, urgente necessitate; atque ita diversum videtur asserendum, ubi absuit necessitas; aliàs textus nihil indulgeret. Sed nil etiam facit: quia loquitur Ioan. VIII. Auctor illius Decreti, tempore, quo vigeat illud Decretum c. 1. 30. q. 1. ut conjuges five scienter, five ignoranter proprios filios baptizantes separarentur; nondum enim erat Decretum cap. si vir, de Cognat. spirit. illud corrigens. Nam Ioan. VIII. floruit anno 874. teste Genebrardo; atque ita indulget, ne separarentur, Baptismo in necessitate collato. Quare fateor; in rigore hanc sententiam nullo textu probari. Ita Sanchez.

Quid ipsum

Rogat quispiam: quid ergo urget ipsum, ut

hanc sententiam amplectatur? Respondetur: moveat, ad ferè universos DD. Iurisperitos, delectà Glossa, cujus sententiam magnificere solent, atque universos ferè Theologos antiquos & neotericos illam sequi; atque ita intelligere textum illum d. cap. si vir, à qua tam frequenter admittitur sententiâ non est facile recedendum, novam amplectendo, ut bene dixit Suarez 3. part. q. 67. art. 8. §. Quocirca liberè fateor, ubi in fine sic concludit: Itaque in hac re solùm est certum, peccare graviter parentem, qui filium suum de propria conjugè natum in Baptismo suscipit sine necessitate: hoc enim aperte prohibetur & asseritur in dictis juribus: quod verò postea teneatur hac de causa non petere debitum, non video, quo sufficienti fundamento asseratur; quàmvis in re morali communem sententiam deserere difficile sit. Sic ille.

Suarez.

Dico ego: difficilius esse, ut aliquis adhareat communi sententiæ, quæ caret sufficienti fundamento. Audite Coninck de Sacram. disp. 34. n. 66. Sæpè, inquit, mecum miratus sum, quomodo viri doctissimi tam gravem & exorbitantem pœnam, & quæ vix ulli potest injungi sine gravi salutis periculo, ponuerint ex illis juribus inferre per consequentias adeò incertas; cum eiusmodi pœnæ statuendæ non sint, nisi aut expressè habeantur in textu, aut per consequentiam omninò necessariam inde deducantur; cum omnis lex, etiam aperte statuens aliquam pœnam, sit restringenda; quantum veritas verborum patitur; ut patet ex Reg. Odiâ restringi, 15. de Reg. juris in 6. & ex Reg. 49. eod. ubi dicitur: In penis benignior est interpretatio faciendâ, & communiter Omnes fatentur. Quod in hac materia eò magis, mirandum est, quod sint aperta jura, quæ contrarium statuunt,

433.
Rectius est
motivum
ex Coninck.

Ut autem hæc clariùs possint discuti, Nota; faciliùs longè posse statui, ut aliqui in pœnam aut priventur spe conjugii, aut jam facti conjuges toro separati continentem vitam agant, quàm ut unus cogatur continuè eodem cum conjugè toro uti, & tamen non possit petere debitum; quia in homine bene constituto, nec ullo modo frigido, hoc ferè idem est, atque si jubeas, eum in mediis flammis versari, & non ardere. Quod vel inde patet; quod multos reperies, qui separati à mulieribus castè vivant: qui autem possint continuè cum mulieribus dormire, & eam non concupiscere, millibus è multis an unum reperies, nescio. Hinc imprudenter conjuges vovent castitatem, nisi possint toro separari. Hactenus Regius.

434.
Nostra conclusio stabilis.

Respondet autem ad jura superius allata, Primò; malè ex iis à contrario sensu inferri pœnam, & quidem adeò gravem ac odiosam, quamque jura ob periculum incontinentiæ & salutis non facile statuunt. Præsertim, cum argumentum à contrario sensu in jure sapissimè fallat. Sæpè enim Pontifices sua responsa restringunt, aut certam aliquam eorum rationem adferunt, non ut insinuent, deficiente eâ restrictione aut ratione, contrarium esse dicendum; sed

Resp. Coninck ad jura sup. allata.

sed

sed ut præcisè ad interrogata, eaq̄ue quæ planè certa sunt, respondeant, Sic Coninck.

435. *Contra ex probat no- stram Con- clus. ex cap. 5. 30. q. 1.* Qui n. 69. probabiliorè dicit esse nostram Conclusionem. Et putat, eam apertè statui cap. De eo, 30. q. 1. ibi: *Si autem conjuges legitimi, unus, aut ambo, ex industria fecerint, ut filium suum de fonte susciperent: si inuupti (continentiam scilicet fervendo) permanere voluerint; bonum est; sin autem (scilicet ita permanere noluerint) gravis penitentia insidiatori injungatur; & simul maneant.*

Ubi expressè definitur, eos, si voluerint, posse simul in conjugio permanere, et si ambo sponte & de industria talem cognationem contraxerint; quod falsum esset, si in pœnam peccati essent privati potestate petendi debitum. Ut quid enim tunc manerent simul, nisi ut se mutuo excitarent ad peccatum? Cum enim neuter posset petere debitum, neuter etiam posset reddere, ut etiam omnes contrariæ sententiæ Auctores supponunt. Ita Coninck.

436. *Arg. pro Sanchio.* Ego autem dico; Sanchium contrariæ sententiæ Auctorem id non supponere; nam ut sup. in fine præced. Conclus. vidimus, expressè docet oppositum; scilicet quòd neuter possit petere; et alteri petenti teneatur reddere, ex d. cap. *Si vir*, ubi pro ratione allegat Pontifex: Quia malitia & fraus non debent eis patrocinari; patrocinetur autem, si non tenerentur reddere.

Retorque- tur. Respondeo: etiam patrocinetur eis, si non possent petere; cum jam sine peccato non possent obligari ad reddendum; & ideo, si ex ea ratione juris colligitur obligatio reddendi, etiam probatur licita petitio.

437. *Replica sol- vitur.* Si dixeris: petitio invenitur expressè prohibita in casu affinitatis. Respondeo: quando una solum pars impeditur; secus quando utraque, supposito, quòd utraque teneatur reddere.

Sententia Auctoris. Mea itaque sententia est; vel utramque partem posse petere debitum, si utraque teneatur reddere; vel neutram teneri reddere, si neutra possit petere; atque adeò tales conjuges fore separandos. Cum autem non debeant separari, nusquam enim id jure constitutum est, neque in cognatione spiritali, neque in affinitate; sequitur, utramque partem posse petere debitum, quando utraque peccavit, baptizando vel suscipiendo; secus fornicando cum consanguinea suæ uxoris: nam huic per expressum jus prohibetur petitio, ut vidimus Conclus. præced. secus isti.

438. *Occurrunt objectioni, ex Suarior.* Si dixeris: impedimentum dirimens vinculum inter non conjugatos impedit actum petendi inter conjugatos. Respondet Suarez sup. id verum esse, quando in ipso jure non est restrictum impedimentum ad non conjugatos; at verò in præsentem ipsum jus hanc limitationem adhibuit. Et ratio insinuat in cap. *Ad limina*; quia hæc non est sufficiens causa separandi eos, quos Deus conjunxit. In cap. verò, *Si vir*, insinuat alia; scilicet, ne detur occasio conjugibus, ut per fraudem & dolum thoro separentur; & inducant impedimentum ului Matrimonij con-

trarium. Hæc ille.

Per fraudem, inquam; ad quam, si rogas, an requiratur animus fraudandi. Respondet Pontius lib. 10. c. 6. n. 7. Si contracto Matrimonio, alter conjux aut communem, aut alterius tantum filium teneat, scienter tamen, non verò in fraudem aut fraudandi animo, contrahitur hoc impedimentum; & si unus tantum fecerit sine scientia alterius, is privatur debiti petitione. Quòd si ex scientia utriusque, neuter potest petere, neque reddere. Sic ille.

Ubi distinguit scientiam à fraude; quamvis postea videatur ea confundere, ibi: Ego existimo, communem hanc DD. sententiam in jure validum habere fundamentum, eò quòd tam antiqua jura, quam recentiora Decretalium definiant, hoc impedimentum non nati, vel cum in fraudem, vel ob necessitatem levatur, aut baptizatur. Ergò cum exceptio firmet regulam in contrarium, planè colligitur, si vel malitia, vel necessitas ablit, incurri hoc impedimentum.

Planè Ponti. Sed interrogo te, quando scienter aliquis baptizat aut levat extra necessitatem, nunquid abest malitia, si id non faciat animo fraudandi? Quis audeat affirmare? Et d. cap. *Si vir*, nonne in principio ait: *Si vir vel mulier scienter vel ignoranter?* Et in fine dicit: *Quia si ex ignorantia id factum est, eos ignorantia excusare videtur: si ex malitia, eos sua fraus &c.* Quis non videt, per malitiam hic intelligi scientiam?

440. *Judicium Auctoris.* Igitur facere per fraudem & dolum, idem apud me est, quòd facere scienter: Quis credat jus voluisse minus punire eum, qui magis peccavit? Proinde non attendit d. cap. actualem animum celebrandi divortium; sed actum ipsum, qui potest fieri, & natus est sæpius fieri ad celebrandum divortium; & ideo noluit, quòd ex eo incurreretur impedimentum petendi aut reddendi debitum.

Atque adeò, ut loquitur Summarium d. cap. *Compaternitas scienter vel ignoranter superveniens inter conjuges conjugium non dissolvit.* Addo: neque impedit petitionem debiti. Sed neque superveniens affinitas; superveniens, inquam, violenter, vel ignoranter, ut patebit ex sequenti Conclusionè, quæ sic sonat:

CONCLUSIO XIV.

Affinitas violenter, vel ignoranter superveniens inter conjuges non impedit petitionem debiti.

441. *Probatur Conclus. ex cap. 1. de Eo qui cognovit &c. Si quis cum filiastra sua scienter fornicatus fuerit; & conceditur petitio debiti uxori, quæ violenter cognita fuerat à consanguineo viri sui, cap. Discretionem, eod. ibi: Cum jure suo non debeat sine sua culpa privari.* Constat ex juribus citatis Conclus. 12. in principio, in quibus requiritur scientia, *Probatur Conclus. ex cap. 1. de Eo qui cognovit &c. Si quis cum filiastra sua scienter fornicatus fuerit; & conceditur petitio debiti uxori, quæ violenter cognita fuerat à consanguineo viri sui, cap. Discretionem, eod. ibi: Cum jure suo non debeat sine sua culpa privari.*

Ex qua utique ratione colligit Sanchez lib. Sanchez 9. disp. 31. n. 5. Metum quantumcumque gra-

An ad fraudem hic requiratur animus fraudandi?

435. Quia sententia Pontij.

440. Judicium Auctoris.

441. Probatur Conclus. ex cap. 1. de Eo qui cognovit &c. cap. 6. eod.

veim